DALTON
SHERIFFI

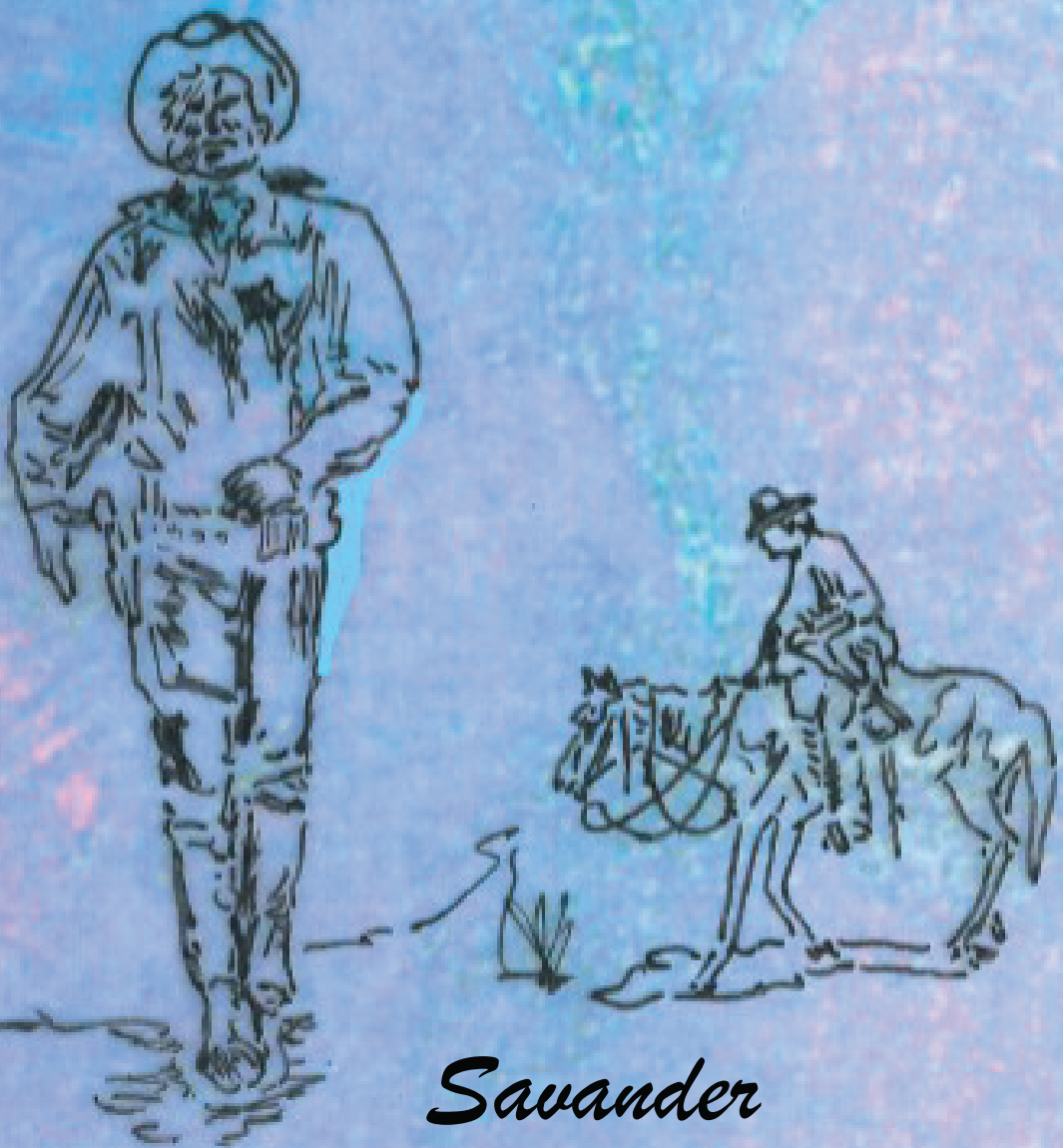

Savander

DALTON

SHERIFFI

© 2019 Juha Savinainen
juha.savinainen@elisanet.fi
kansi Buck Jones 3 / 1962 mod

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN 978-952-80-1950-3

9 789528 019503

Prologi - Onion Creek …. 3
- 1 - D'Altons …..... 10
- 2 - Frank Dalton …..... 19
- 3 - Eugenia Moore ….. 39
- 4 - Wharton …..... 74
- 5 - Leliaetta …..... 116
- 6 - Red Rock …..... 141
- 7 - Adair …..... 180
- 8 - Coffeyville …..... 207
- 9 - Death Alley …..... 231
- 10 - Emmett Dalton ... 257
Epilogi – Hollywood ... 272

Lukijalle

Eihän siitä ole mennyt aikaa kuin sata vuotta ja rapiat, aivan kuin eilen, kun Villiä Länttä asutettiin. Laajoilla preerioilla asui intiaaniheimoja, rakennettiin rautatie poikki suuren maan, paras kulkuneuvo oli hevonen ja revolverijoukkiot ryöstivät pankkeja. Kerron näistä ajoista, Daltoneiden koplasta ja heidän traagisesta kohtalostaan.

Olen, tietysti, myöhäisherännäinen, kun Villi Länsi on jo jäänyt historiaan ja se elää vain elokuvissa ja kirjallisuudessa. Miksikä siis herätellä henkiin menneitä aikoja? Eikö siitä ole jo kirjoitettu aivan tarpeeksi? Voi olla, mutta tämä on ensimmäinen romaanini ja tällä iällä nuo nyt vaan sattuvat kiinnostamaan. Suurin syy lienee kuitenkin lapsuusaikana viettämäni hetket Pecos Bill- sarjakuvien parissa ja myöhemmin Blueberryn. Olisi niin vaikeaa kertoa asioista, jotka eivät lainkaan kiehdo ja viehätä.

Tämä uudelleenkirjoitettu tarinani perustuu professori Ron Hansenin kirjaan *Desperadoes* vuodelta 1979. Valitettavasti en saanut häneen yhteyttä keskustellakseni tarkemmin kirjan hyväksikäytöstä ja sen oikeuksista. Niinpä tämä kirja on mahdollisesti laiton, sillä olen tehnyt hänen kirjastaan hyvin paljon suoria lainauksia. Oikeusprosessia odotellessa voitte lukea myös hänen alkuperäistä teostaan, johon minä jäin koukkuun. Historiallinen tositapahtuma tarjoaa mahtavan lukuelämyksen, josta voi vain todeta : ”tarua ihmeellisempää.”

En voi luvata mitään uutta, enkä varsinkaan taiteellista nautintoa. Varoituksena myös, että teksti saattaa sisältää asiavirheitä. Tietoja kaivellessani olen törmännyt useisiin ristiriitaisiin tietoihin, eikä minulla ole kompetenssia niitä oikoa. Pikemminkin päinvastoin, olen tehnyt uusia olettamuksia historiankirjoihin nähden. Joissain lähteissä asiat kerrotaan tapahtuneen toisin kuin Hansenin kirjassa. En ole lähtenyt niitä muuttamaan ja keksimään uudestaan. Tapahtumat etenevät niin kuin Hansen ne kirjoitti. Autenttiset kertomukset kyseenalaistetaan aina, jätän sellaiset toisten huo-

leksi.

Näinhän olisi voinut tapahtua.

Villin Lännen kuuluisin, hurjin ja pelätyin rosvojoukko oli Daltonit. Daltonin pojat, Daltonin kopla, Daltonin veljekset, Dalton Gang, The Dalton, The Daltons boys. Tämä rosvojoukko oli erikoistunut junaryöstöihin ja sai aikaan kauhua ja pelkoa kaikkialla siellä alueella, missä liikkuivat. Kun heidän aikansa lopulta päättyi, siihen päättyi myös Villi Länsi. Sen sankarit, rosvot, intiaanitarinat ja kaikki se, mikä mielessämme on suuresta vapaasta luonnosta. Kokonainen aikakausi ihmisten etsiessä paikkaansa ja onneaan, jokainen omilla keinoillaan ja vahvuuksillaan.

Mikään ei ollut enää kuin ennen. Oli tultu nykyaikaan. Mutta tarinat elävät ja tämä on kuvaukseni legendaarisen koplan tuhosta sellaisena kuin aikalaiskertomukset sen esittivät, sellaisena kuin onnettomasti päättyneen lopun voin kirjoittaa. Eikähän siitä ole kuin hetkinen kun Bob Dalton ratsasti joukkoineen tavoitellen kuuluisuutta ja parempaa elämää. Intiaanit oli nujerrettu, erämaa vallattu, biisonit tapettu, oli löydetty öljyä ja hevoset käyneet tarpeettomiksi. Tarvittiinko enää miehiäkään, kun villi länsi oli ollut ja mennyt?

Bob Dalton onnistui kuuluisuuden tavoittelussa, hänestä tuli kuuluisa ja hänen haudallaan Elmwoodissa käydään yhä. Ja eikös meilläkin se suuri seikkailu ole ulottuvillamme? Sehän on meillä tässä jokapäiväisessä elämässämme aina saatavilla, kunhan vain huomaamme sen.

Mutta ensin, tervetuloa toiselle aikakaudelle!

Prologi

Onion Creek

Bob ja Eugenia vetäytyivät kauemmas puiden alle. Bob istuutui, Eugenia loikoili hänen vieressään pää Bobin sylissä.

- Tiedätkö, neiti Moore. En aina jaksa ymmärtää sitä, että miten minusta oikein tuli varas ja rosvopäällikkö. Pienenä poikana esikuvanani oli silloinen suuri sheriffi Pat Garret. Ja mikä minä nyt oikein olen?

- Oli minullakin kaikenlaisia haaveita enkä voinut ymmärtää, että mikseivät kaikki komeat miehet halunneet kosia juuri minua. Ajattelin aivan samaa kaikista kauniista tavaroista kaupoissa, miksen minä voinut saada niitä vain itselleni.

Hiljaisuus täytti pimeyden, kauempaa kuului Onion Creekin läpi virtaavan Caneyjoen solinaa. Sitten Eugenia jatkoi : - Sheriffi Chris Madsen pidätti minut kerran hevosvarkaudesta ja kysyi, että kuinka ihmeessä kaunis ja sivistynyt nainen voi tehdä tällaista. Ei ollut kirjojen lukemisesta apua, ei minulla ollut siihen vastausta.

He kuljeskelivat metsässä pudonneiden lehtien rapistessa heidän jalkojensa alla.

Viimeisenä yönä ei Bob Dalton, eikä hänen morsiamensa Eugenia Moore nukkuneet lainkaan. He kulkivat Onion Creekin tammivaltaisessa metsikössä hiljaisina, välillä pysähdellen, ja kertoivat muutamilla sanoilla tulevaisuudestaan. Seuraavasta päivästä he eivät maininneet sanallakaan. Ja kuitenkin, tuleva päivä oli se, joka oli heidän välillään. Sekä Bob että Eugenia tiesivät, että tämän päivän tapahtumat ratkaisisivat sen, miten heidän lopulta kävisi. Jännitys sai Eugenian välillä pysähtymään, he katsoivat toisiaan kasvoista kasvoihin odottaen, että toinen sanoisi jotain. Mutta Bob vaikeni.

He kuulivat yön ääniä, hienoista putoavien lehtien rapinaa lokakuisen aamun sarastaessa. Hevoset olivat alkaneet liikehtiä levottomasti ja hirnahdella. Ehkäpä nekin jännittivät ja aavistivat,

että tänään tapahtuisi jotain.

Emmett aloitti vartioinnin neljältä aamulla ja keitti Broadwellin kanssa kahvit. Aamun kylmyys sai Emin tärisemään, kuun sirppi oli juuri laskemassa, kun kauempaa kuului ensimmäinen kukon laulu. Emmett ryhtyi herättelemään koplan muita jäseniä. Hän keitti lisää kahvia ja laittoi paistinpannulle pekoniviipaleita.

Bob kävi läpi suunnitelmaansa, piirtäen vielä kerran kaikki kadut nimeten ne. Broadwell, Powers ja Eugenia eivät olleet paikkakuntalaisia, he kyselivät niin paljon, että Bob alkoi jo tuskastua. Sitten Bob heitti piirroksensa nuotioon ja tyhjensi taskunsa ja poltti kaikki mahdolliset paperit.

- Tehkää samoin, hän kehotti.

Kirjeitä poltettiin, kaikenlaisia kuitteja, matkalippuja ja muistilappuja. Emmettillä oli pari valokuvaa Juliasta, nekin paloivat tuhkaksi. Eugenialla oli jäähyväiskirje Bobille, sitä hän ei polttanut, hän repi sen pieniksi palasiksi. Hän oli kirjoittanut sen matkallaan pois Silver Citystä, hän oli jättänyt sen postittamatta ja säilyttänyt, vaikka siitä oli jo kaksi kuukautta.

Eugenialla oli irtopartoja ja irtoviiksiä kangaskassissaan, hän aloitti naamioinnin Bobista. Nyt Bobia katsoi peilistä parrakas ja pitkäviiksinen mies. Dick Broadwell katsoi myöskin itseään peilistä ja huomautti päälaelta harvenneista hiuksistaan : - Sopisikohan lyhyt tukka minulle? Entä jos se ei enää koskaan kasvaisi näin pitkäksi?

Powers puhdisti piippuaan.

- Syy on aivoissasi, Dick. Ne tarvitsevat kaiken energian, eikä sitä enää riitä tukkasi kasvattamiseen.

Eugenia liimasi pitkän parran Emmettin leukaan sitkeällä liimalla.

- Ja viikset tietysti, niin kuin kaikille muillekin. Olen tehnyt tätä paljonkin toimiessani opettajana. Se oli silloin aika jännittävää, lasten naamiointi näytelmiin oli jännittävintä heti pianon soiton jälkeen.

Kaikki alkoi olla valmista, Emmett kaatoi kahvipannun lo-

put nuotioon ja heitteli munankuoria ja muuta roskaa palamaan. Hän antoi vielä hevoselleen annoksen kauroja kämmenkupistaan. Punainen hirnahti tuttavallisesti. Em tyhjensi loputkin kaurapussistaan, taitteli sen huolellisesti ja laittoi takkinsa povitaskuun.

Emmettin ratsu oli suurikokoinen ori, oli jopa sanottu, että sen säkäkorkeus oli yli kuusi jalkaa. Se oli varmasti liioittelua, mutta toisiin nähden se oli selvästi kookkaampi. Emmett oli aina hoitanut sitä hyvin, hän oli jo varsana antanut sille nimeksi Punainen. Väriltään se oli kuitenkin vaalea ja hienon karvan alta nousi karvanlähdön aikaan tummempia laikkuja. Ei kuitenkaan kaulaan tai päähän eikä jalkoihin, ne olivat Punaisella aina luonnostaan tummemmat. Sitten Em nousi satulaan odottamaan toisia. Hänen mielestään he olivat myöhässä.

Bob istui jo satulassa, hän naurahti harmaanvaalean hevosensa selässä ja tarkkaili joukkoansa. Hänen asevyössään oli 0.45 kaliberin Colt ja satulahuotrassa 15 kertaa ladattava Winchester. Pienempi kaliberinen Colt pullotti povitaskussa Sitten hän taputteli pitkähelmaisen mustan takin taskuja ja siirsi mustat nahkakäsineensä sen vasempaan taskuun. Takki oli auki, liivissä oli kuusi kirkasta nappia ja alla tummansininen tavallinen villapaita, päässä hieman kallellaan oleva perinteinen leveälierinen kovasta huovasta puristettu stetsonhattu. Emmett poikkesi asultaan vain leveällä sinisellä solmiolla. Parrakkaina he näyttivät aivan kaksosilta.

Grat viivytteli ja tarkasteli hänkin muuta porukkaa ja ympäristöään. Hän jauhoi purutupakkaa, roiskaisi pitkän syljen vielä savuavaan nuotioon, otti pitkän ryypyn kenttäpullostaan, ähkäisi ja sanoi : - Eiköhän lähdetä menemään.

Grat oli tyyni ja pelottoman näköinen kuten aina. Toisia hermostuttava odotus sai hänet vain rauhoittumaan. Hänkin oli valmis.

Dick Broadwell oli myöskin jo noussut satulaan ja sanoi : - Pidetään sitten kiirettä, vaikka luulen, että he jaksavat meitä odottaa.

Kyllä, kyllä he olivat valmiita lähtemään. Mutta oli myös totta, että lähtö oli viivästynyt. Ei siihen varsinaista syytä ollut,

joukon lähtö oli ollut vain vähän tavanomaista hitaampaa. Oli parasta jo lähteä, liika ajatteleminen vain hidasti ja aiheutti sitten lisää miettimistä. Heillä oli tummat dustertakit ja takkiensa helmojen alla asevyössä 0.45 kaliberin revolverit. Kiväärit heiluivat satulahuotrissa, kun he lähtivät liikkeelle. Revolverit olivat ladattu täyteen ammuksia, eikä kiväärien panosmakasiineissa ollut tyhjiä paikkoja. Täydet panosvyöt painoivat kylkeä takin alla.

Kello oli jo yli kahdeksan, kun he jättivät leiripaikkansa Onion Creekillä.

Broadwell ratsasti totisena. Powers oli ollut niin hiljaa, että hänen melkein unohdettiin olevan mukana. Bob joi kulauksen kenttäpullostaan. Hän avasi satulalaukkunsa ja otti sieltä kiikarin, jonka hän ripusti kaulalleen. Emmett oli sen jostain varastanut ja antanut hänelle.

Eugenia ratsasti heidän mukanaan, kauempaa katsoen hän ei juuri mitenkään erottunut muusta joukosta. Oikeastaan hän oli Daltonin koplan täysivaltainen jäsen. Jos hän olisi riisunut stetsoninsa, niin katsoja olisi hämmästynyt hänen tuulessa liehuvista vaaleista pitkistä kiharoistaan ja kauniista kasvoistaan. Jossain vaiheessa Eugenia erosi Bobin joukkueesta, hän suuteli Bobia pitkään poskelle.

- Toivon onnea, teille kaikille.

Ja niin neiti Eugenia Moore katosi heidän elämästään ratsastaen kevyttä laukkaa aluksi poispäin kaupungista kadoten pieneen syksyn väriloiston maalaamaan lehtipuumetsikköön. Hattu oli valahtanut selkään, roikkuen nyöristään ja kultainen tukka liehui ja peitti sen, kunnes hän oli kadonnut. Miesjoukko lisäsi vauhtia.

Keltaisen viljapellon sängellä tepasteli variksia tutkaillen jyviä ja tähkiä. Maissikuhilaita oli siistissä rivissä korkeina kumpuina kuivumassa. Hiljaisen ratsastuksen äänet eivät pystyneet peittämään tuulimyllyn vinkuvaa kitinää pellon laidalta. Joukko kääntyi ja nousi joen törmää pitkin Coffeyvilleen johtavalle sillalle.

Kymmenvuotias koulutyttö Cecil Brown näki heidät sillalla

ratsastaessaan kouluun Coffeyvilleen, jossa hän kertoi asiasta opettajalleen. - Heillä oli pitkät takit!

Vielä kaksi mailia ja he tulivat risteykseen, he kääntyivät leveämmälle risteävälle tielle. Tämä oli Coffeyvillen tie. Hevosetkin nostelivat päätään, kun maaseutu alkoi muuttua ja yhä enemmän taloja tuli näkyviin.

Punaiseksi maalattu lato, se oli joskus ollut punainen, nyt maali oli haalistunut ja irronnut isoilta alueilta. Pyykkinaruilla liehuvia valkeita lakanoita. He ohittivat pellolla samaan suuntaan kulkevan muulin, joka veti matalia vankkureita. Willy Gilbert istui kärryn takareunalla selkä menosuuntaan, olkihattuinen farmari ohjasti vieressään kori, johon Willy heitteli maissintähkiä sylistään. Hän kuori niitä pienellä linkkarillaan istuessaan.

- Minusta syksy on parasta vuodenaikaa. On raikasta ja värit hehkuvat. Jos olisi sellainen maa, jossa olisi aina syksy, voisin muuttaa sinne heti. Emmett puheli enemmänkin itsekseen, ei hän sanojaan kenellekään erityisesti tarkoittanut.

- Sinähän olet runollinen, en ole tiennytkään, Bob kuitenkin vastasi. - Syksyn satoahan mekin ollaan menossa korjaamaan. Ja Argentiinassa on syksy alkamassa, kunhan sinne asti päästään, Bob lisäsi hieman pilkallisesti. Oliko hänen äänensä hieman kireä? Eikö hän ollut pystynyt sulkemaan ajatuksistaan pois epäonnistumisen mahdollisuutta?

- En minä sillä, maa kuin maa, kunhan toimeen tullaan.

- Emmett, tiedäthän tehtäväsi? Bob vaihtoi puheenaihetta. - Keskity vain siihen ja tähän hetkeen. Meillä ei ole vielä matkarahoja taskussa.

- Milloin minä olen sinut pettänyt? Emmett heitti vakavana vastakysymyksen. Sitä ajatellen Emille ei tullut yhtään asiaa mieleen. Ja jos se hänestä riippui, niin ei tälläkään kertaa.

Grat oli kärjessä. Hän oli joukon vanhin ja hän oli kaikkein kookkain Daltonin veljessarjasta. Hänen hevosensa näytti pieneltä, vaikutelma syntyi ratsastajansa koosta. Joukon viides jäsen, Bill Powers, siirtyi Gratin rinnalle.

Aamun kylmyys ja pimeys alkoi haihtua. Hämäryys oli kuitenkin vielä niin tiheää, ettei takimmaisena ratsastava Emmett Dalton nähnyt toisten yksityiskohtia. Hän aisti tunnelman, se oli nyt levollinen ja odottava. Ratsastus aiheutti hiljaista kahinaa ja hevosten askellukset kopisivat routaantuvaan maahan.

Viisi ratsastajaa mustissa hatuissaan, viisi vakavailmeistä miestä oli matkalla Daltoneiden kotikaupunkiin, Coffeyvilleen. Tämä ei ollut kuitenkaan mikään tavallinen kotimatka. He olivat matkalla tehdäkseen pankkiryöstön. Niin oli Bob Dalton päättänyt. Suunnitelma oli käyty läpi ja tarkkaan hiottu. Vakavista ilmeistä huolimatta tunnelma oli oikeastaan hieman hilpeä. Vielä tämä keikka ja sitten saisi riittää.

Em ei ollut mikään puhelias, mutta enimmäkseen hän oli hyväntuulinen. Ja mikäs tässä oli ollessa, vanhojen ystävien seurassa. Ja mikä tärkeintä, hän luotti Bobiin ja Bobin suunnitelmaan. Tosin Em ei ollut miettinyt sitä itse mitenkään tarkemmin, ei hän koskaan kyseenalaistanut Bobin suunnitelmia. Ne olivat aina ennenkin toimineet. Kyllä he Bobin kanssa aina jotenkin selviytyisivät.

Grat Dalton ja kaksi muuta koplan jäsentä olivat oikeastaan aika juroja miehiä. He olivat oppineet pitämään suunsa kiinni. Näinä aikoina ei suupaltit pärjänneet ja kova elämä oli koulunnut joukon pitämään huolta vain omista asioistaan. Paitsi tietenkin juhlien tullessa ja niihin oli varauduttava kunnon viinalastilla. Mutta viime aikoina ei juhlia ollut järjestetty. Rahat olivat lopussa eikä muutama kolikko taskun pohjalla paljon mieltä lämmittänyt. Mutta tämän päivän jälkeen kaikki muuttuisi ja otettaisiin ilo irti. Grat hymyili juroa hymyään ajatellessaan tulevia päiviä. Emmettin tavoin ei häntäkään huolettanut tulevat tapahtumat.

Em katseli nousevaa auringon kajoa. Hän näki radan varren marunoiden hieman heiluvan aamun hennossa tuulessa. Radan ja rataojan varrella kasvoi pitkävartisia auringonkukkia keltaisenaan, ne eivät olleet vielä lakastuneet. Suuret kukat olivat avautuneet katsomaan heitä, aivan kuten heidän ensimmäisessä junaryöstös-

sään joskus kauan sitten. Hän näki Bobin luonteenomaisen rennon hahmon siirtyneen ratsastajien kärkeen ja muiden hitaan huojunnan ratsujensa selässä. Sitä hän ei tiennyt, että vain yhden tunnin kuluttua nuo nuoret miehet olisivat kuolleet. Heidät olisi ammuttu kuoliaaksi ja nouseva aamupäivä vaatisi yhteensä kahdeksan veristä uhria.

Ja Em katsoi ja tunsi palan kurkussaan, häntä painoi tunne siitä, ettei kaikki ollut hyvin. Oli miten oli, niin tunnin kuluttua nuo kaikki olisivat kuolleet, mutta eihän Emmett sitä voinut tietää.

Eugenia kiersi takaisin Coffeyvillen suuntaan tullen Elmwoodin hautausmaalle. Hän talutti ratsuaan hautarivien välisillä käytävillä. Eugenia lämmitteli käsiään takkinsa taskussa, kun hän tuli hautakivelle, johon oli kaiverrettu Frank Dalton 1859 – 1887. Bob oli puhunut hänelle usein Frankista.

Keskiviikkoaamu oli valjennut kauniina, oli lokakuu armon vuonna 1892.

Se oli juuri kuukauden viides päivä ja viiden miehen katseet alkoivat valpastua, kun Coffeyvillen ääriviivat tulivat näkyviin. Kaupunki oli heräämässä ja oli aika panna toimeksi.

He ohittivat kivinavetan, jonka nurkka ylsi melkein tielle asti. Poika kantoi hartioillaan niskakorento kahta maitotonkkaa lyhyin askelin tavoitellen tasapainoa. Kirkontorni tuli näkyviin. Kirkon vieressä kasvoi jättiläismäinen sykamore. Sen alla seisoivat koreat hevosvetoiset vaunut. Niissä istui Hollingsworthin pariskunta. Bob tervehti heitä nostamalla kätensä hatun lieriin.

Seldomridgen veljekset ajoivat vastaan vankkureilla, joihin he olivat kuormanneet maissia ja sipuleita. He eivät tunteneet Daltoneita ja sivuutettuaan heidät molemmat kääntyivät katsomaan taakseen yrittäen muistella, josko he olisivat joskus tavanneet. Daltonit eivät vilkaisseetkaan.

He saapuivat Eight Streetin läntiseen päähän.

- 1 -

D'Altons

Pohjois- Amerikan Yhdysvallat, USA, osti Louisianan Ranskalta vuonna 1803 15 miljoonalla dollarilla. Näin hinnaksi tuli kolme senttiä eekkeriltä, joka on noin 0,4 hehtaaria. Silloinen Louisiana käsitti koko Mississippin länsipuolisen alueen, etelästä Meksikon lahdelta aina pohjoiseen Kanadan rajalle nykyiseen Minnesotaan asti. Leveydeltään tämä maakaistale on paikoittain lähes tuhat mailia.

Itäiset intiaaniheimot siirrettiin kongressin päätöksellä Mississipin länsipuolelle. Niistä suurimmat olivat Cherokee -, Shawnee - ja Choctawheimot. Jo paljon ennen tätä monet pienemmät heimot olivat lakanneet olemasta. Yksi suurimpia syitä tähän oli ollut ennen eurooppalaisten tuloa vallinnut kivikautinen elämänmuoto ja valloittajien armottomuus.

Farmarit, rancherit ja rautatieyhtiöt alkoivat välittömästi vaatia maita itselleen ja intiaanialueiden supistamista. Ja niinpä lopulta heille jäi jäljelle vain Ozarkin autiomaa ja ylängöt. Niillä seuduilla on nykyinen Oklahoman osavaltio. Tämän loukkaamattoman maaomaisuuden oli määrä kuulua intiaaneille ikuisesti.

Alueelle muodostettiin intiaanihallinto, jota johtivat heimot cherokee, chickasaw, chocktaw, creek ja seminole. Heimoilla oli omat lakinsa ja koulunsa ja enimmäkseen intiaanit elivät omaa elämäänsä. He vuokrasivat maitaan farmareille ja karjatilallisille laitumiksi. He kävivät kauppaa uudisasukkaiden kanssa ja armeijalle kasvatettiin hevosia. Mutta yhteistoiminta haluttiin pitää mahdollisimman vähäisenä, eikä valkoisten kanssa haluttu olla tekemisissä kuin pakon edessä. Valkoiseen mieheen suhtauduttiin välinpitämättömästi.

Liittovaltion hallintorakennetta ulotettiin uusille alueille hitaasti mutta varmasti. Viranomaisten laatimat lait ja niiden paikallinen valvonta oli tietysti aluksi varsin ohutta. Lainvalvojien määrä suhteutettuna uudisasukkaisiin jäi kovin pieneksi ja vaatimatto-

maksi.

Niinpä asumattomalle karulle seudulle tunkeutuivat kaikenlaiset pikkurikolliset ja muut uskalikot, joilla oli menneisyydessään itse aiheutettu hyvä syy kadota viranomaisilta. Sinne ilmestyi toiveikkaita onnenonkijoita ja muita juurettomia kulkureita. Täällä saattoi aloittaa uuden elämän uudella nimellä, eikä kukaan kysellyt perään. Saatoit ratsastaa yhteen suuntaan päiväkausia näkemättä yhtään ihmistä. Ohjakset olivat omissa käsissä ja miehen mittana oli selviytyminen yksin laajan erämaan yksinäisyydessä.

Mutkitteleva Mississippijoki halkoo Pohjois- Amerikan mantereen keskikohtaa pohjois- eteläsuunnassa. Se jakaa Yhdysvallat kahteen osaan, josta lännenpuoleista kutsutaan Suureksi Lännen Maaksi. Tuo valtaisa, laaja alue on kuvattu elokuvissa Villiksi Länneksi. Ja sellainenhan se oli aikoinaan, mutta se on ollut kesytettynä jo yli sata vuotta.

Oikeastaan sanonnalla, silloin kun noita alueita asutettiin, ”lähde poika Länteen,” tarkoitettiin nykyistä Keski- Länttä. Muuttoliikkeen ja väestön kasvu USA:n itärannikolla aiheutti muuttopaineen koko Ranskan entiseen Louisianaan. Atlantin valtameren rannikon suurissa kaupungeissa kehotettiin lähtemään länteen ja niin monet pakkasivat tavaransa ja lähtivät.

Tämä suunnattoman laaja alue rajoittuu lännessä mahtaviin Kalliovuoriin. Nämä tunnetaan myös tasankoalueena ja laajoina preerioina, Great Plans, joka antaa hieman yksipuolisen kuvan maa- alueen pinnanmuodoista. Mississipistä länteen Kalliovuorille, lähes Meksikon lahdesta pohjoiseen yli Kanadan rajan, ”Villi Länsi,” on jokseenkin alavaa maisemaa, mutta siellä on paljon myös vuoria, kukkuloita, jokia ja järviä. Kaiken kaikkiaan tuo hedelmällinen alue antaa ihmiselle mitä parhaat toimeentulon mahdollisuudet.

Kartalta katsoen länsi alkaa Kalliovuorista ja päättyy Tyynen Valtameren rannikolle. Idän ja lännen välissä, Keski- Lännessä, käytännöllisesti katsoen keskellä USA: n liittovaltiota on Kan-

sasin osavaltio. Kansasin rajat ovat joka suuntaan viivoittimella piirretyt lukuun ottamatta Missourin jokeen rajoittuvaa koillisnurkkaa. Sen etelärajalta alkavan osavaltion, Oklahoman, rajat ovat myöskin viivasuoria pois lukien eteläraja. Se rajoittuu Texasiin ja mutkittelee Red Riverin jokea pitkin. Joki virtaa hiljalleen läpi Arkansasin ja Louisianan päättyen Mississippiin.

Kansasista tuli USA: n 36. osavaltio vuonna 1836 ja Oklahomasta tehtiin erillinen hallintoalue, se oli niin sanottu Intiaaniterritorio ilman osavaltion statusta. Territorion itäinen osa oli viiden suuren intiaaniheimon aluetta ja läntiselle alueelle oli ahdettu kymmeniä eri intiaaniheimoja. Siellä elivät muun muassa osaget, pawneet ja cheyennet, jotka eivät niinkään taipuneet valkoisten miesten tahtoon.

Niinä vuosina ja aina 1800- luvun loppuun asti näiden alueiden rajat olivat vain kartalla näkyviä viivoja jossain kaukana Washingtonissa.

Intiaanialueista tehtiin sopimuksia, joissa intiaanit olivat systemaattisesti häviävänä osapuolena. Intiaanikansat kokivat karun kohtalon 1800- vuosisadalla. Lupauksia ei koskaan pidetty, vaan ne poljettiin vahvemman oikeudella. Chocktawien maille sovittiin kahdeksan miljoonan dollarin hinta. USA: n senaatti laski muuton kuluihin viisi miljoonaa ja Chocktaweille kolme miljoonaa korvaukseksi. He eivät koskaan saaneet rahoja.

Muita heimoja pakkosiirrettiin perässä. Reitti sai kuvaavasti nimen *Kyynelten tie*, sillä niin monet jäivät matkan varrelle. Suuri Henki auttoi, hän oli jättänyt viestin.

- Te lähdette pitkälle matkalle.

Siitä huolimatta jopa kokonaiset heimot eivät kestäneet edes koko ajatusta kotiseuduilta lähtemisestä. Intiaanien kulttuuri ja elämäntapa ottaa elanto luonnosta oli tuhottu vuosisadan loppuun mennessä. Ikuisuudeksi luvatut maaomaisuudet olivat menetetty valloittajille ja jäljellä olivat vain reservaatit.

Paikallinen tuomioistuin puuttui, eikä ollut omia poliisivoi-

Dalton sheriffi

Sain sattumoisin kirpputorilta, puolivahingossa, käsiini vanhan nuhruisen kirjan Koljonvirran sairaalan ovaalilla leimalla varustettuna. Se oli myös liki joka toiselta sivulta leimattu ”myyty kirja” leimalla, takakannessa oli tarra ”Iisalmen kaupungin kirjasto” ja hintalappu RISSANEN 63 mk.

Siis kirpputorikamaa, ja sitten vain jotenkin jäin sen lumoihin. Olen aina pitänyt parhaana lännenkirjana Dee Brownin teosta Haudatkaa sydämeni Wounded Kneehen, mutta hyvällä syyllä löytöni on siihen verrattavissa. Nyt olen käyttänyt tätä 1981 Kariston julkaisemaa ja *Ron Hansenin* kirjoittamaa kirjaa *Lainsuojattomat* tietolähteenä ja juonen punaisena lankana omassa versiossani.

Kerron teille pahamaineisten Daltonin veljesten tarinan omintakeisesti, omilla ajatuksilla ja näkemyksillä, kun muutahan minulla ei ole. Mutta miksi uudelleen kirjoittaa kirjaa, joka on jo valmiiksi niin hyvä? Aloin miettimään tätä vasta jälkikäteen, kirjan ollessa melkein valmis. Miksi toistaa satavuotista tarinaa toiselta puolelta maapalloa, ketä se kiinnostaa?

Ei minulla ole muuta vastausta kuin se, että hyvät tarinat kirjoitetaan aina vain uudelleen, keksitään uudestaan. Samat asiat toistetaan uusille sukupolville. Minulta kysytään, että enkö olisi voinut käyttää mieluummin omaa mielikuvitustani, kuin lainata toisten tekstejä. Eihän kertomus ole sinun omasi. Tähän vastatakseni joudun käyttämään luovaa ajattelua.

No kun se kävi niin helposti. Aloitin, enkä voinut lopettaa. Tarina vei minut vastustamattomasti mukanaan, eikä se antanut minun keskeyttää. Minun oli vain kirjoitettava. Niinpä toivon myös lukijalle samanlaista matkaa aikaan ja maailmaan, jota ei enää ole. Toivon, että kirjani tarjoaa jollekulle muutaman mukavan irtaannuttavan lukuhetken arjen maailmasta.

Nostakaamme malja kaikille hyville muistojen kultaamille hetkille ja kaikkien menneitten sukupolvien ponnistuksille!

- kirjoittaja -

ISBN 978-952-80-1950-3

9 789528 019503